

Tartu Luterlik Peetri Kooli põhikooli õppekava lisa nr 14

Toimetuleku- ja hooldusõppe õppekava üldosa

Sisukord

1 ÜLDSÄTTED	2
Õppekava koostamise alused.....	2
Õppekava ülesehitus.....	2
Missioon, visioon, eripära ja väärtused.....	2
Põhihariduse alusväärtused.....	6
Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted.....	6
2 TOIMETULEKUÕPE	9
Õppe- ja kasvatusesmärgid toimetulekuõppes.....	9
Õppe- ja kasvatus rõhuasetused toimetulekuõppes.....	10
Õppekorraldus toimetulekuõppes.....	17
Tunnijaotusplaan toimetulekuõppes.....	17
Läbivad teemad.....	18
Hindamine toimetulekuõppes.....	19
3 HOOLDUSÕPE	21
Õppe- ja kasvatusesmärgid hooldusõppes.....	21
Õppe ja kasvatus rõhuasetused hooldusõppes.....	22
Õppe ja kasvatus taotletavad pädevused hooldusõppes.....	26
Õppekorraldus hooldusõppes.....	27
Tunnijaotusplaan hooldusõppes.....	27
Hindamine hooldusõppes.....	28
Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.....	29
Õpetajate töökava koostamise põhimõtted.....	29
Õppekava uuendamine ja täiendamine.....	30

1 ÜLDSÄTTED

Õppekava koostamise alused

Karolini kooli õppekava on õppetöö alusdokument haridusliku erivajadusega õpilastele põhihariduse omandamiseks intellekti- ja liitpuudega õpilastele, kes koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja vanemate nõusolekul täidavad koolikohustust koolis toimetuleku- või hooldusõppes.

Kooli õppekava aluseks on põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, põhikooli riiklik õppekava, põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava, erakooliseadus.

Õppekava ülesehitus

Karolini kooli õppekavas esitatakse:

- 1) kooli missioon, visioon, eripära ja väärtused;
- 2) põhihariduse alusväärtused;
- 3) õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted;
- 4) õppe ja kasvatuse korraldus ning ajakasutus;
- 5) tunnijaotusplaanid;
- 6) läbivad teemad ja nende käsitlemise ning lõimingu põhimõtted;
- 7) hindamise korraldus;
- 8) õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus;
- 9) õpetaja töökava koostamise põhimõtted;
- 10) kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

Missioon, visioon, eripära ja väärtused

Missioon

- Toetada perekondi laste kasvatamisel kristlikust eetikast ja eesti rahvuskultuurist lähtuvalt;
- Luua keskkond ja teha ühiselt tööd selle nimel, et iga laps areneb terviklikuks isiksuseks, kes hoolib iseendast, teistest inimestest ja ümbritsevast keskkonnast, oskab ja julgeb mõelda ning öelda, teha ja vastutada vastavalt oma võimetele;
- Lähtuda seisukohast, et kõik inimesed on Jumala looming ja Jumal armastab neid tingimusteta.

- Tutvustada kristlikku kultuuri, luterlikku traditsiooni, Eesti kultuuripärandit ning ajaloolise Peetri Kooli ajalugu.

Visioon

- Olla omanäoline ning Eestis kõrgelt hinnatud haridusasutus, kus kristlikul eetikal ja Eesti rahvuskultuuril põhinev õppekasvatustöö arendab hoolivaid ja vastavalt oma võimetele võimalikult iseseisvalt hakkama saavaid isiksusi.

Eripära

- ***Kristlik väärtuskasvatus***

Karolini kool annab hingeharidust, mis lähtub kristlikust eetikast ning loob aluse ühiskondlikult vastutustundliku ja kodanikuühiskonna põhimõtteid austava isiksuse kujunemiseks.

- ***Integreeritud teenus ehk “ühe ukse” kontseptsioon.***

Ühe ukse mudel (ingl k. *Single door model*)¹ - mudel, kus eri asutused on koos ühes füüsilises teeninduskeskkonnas. Iga asutus pakub oma teenuseid ise ja teenindajad on asutuse koosseisus.

- ***Lapse vajadusi arvestav päevakava, lapsevanema vajadusi arvestav päeva kestus.***

Karolini kool toob ühe katuse alla professionaalsed, toetavad, hoolivad, särasilmised ja suure südamega spetsialistid, kes igapäevases koostöös iga õpilase arengut, tervist ja heaolu toetavad.

- ***Meedia- ja suhtlusõpe*** on kooli oma valikõppeaine toimetulekuõppe õpilaste jaoks, mis hõlmab arvutiõpetust ja muud tehnoloogiat, millega me tänapäeval kokku puutume, suhtlemist sotsiaalmeedias ja suhtlemist võõrkeeles. Õppetegevus toimub aineid lõimivalt, mis võimaldab läbi viia ka õppeaasta vältel erinevaid õppekäike ja projektitöid. Teemade käsitlemisel arvestame iga õpilase võimeid, oskusi ja vajadusi.

Väärtused

- **Austus**, mille all me mõistame eneseväärikuse toetamist, Looja ja loodu(se) austamist, pühaduse ja sallivuse kasvatamist, perekonna kui ühiskonna tugistruktuuri toetamist ning üksteise usaldamist.

1 https://www.rahandusministeerium.ee/sites/default/files/riigimajade_loomise_kontseptsioon_2018.pdf

- **Hoolivus**, mille all me mõistame südamesoojust ja andestamist. Hoolivus peab valitsema kõikides suhetes, nii lapse ja õpetaja, lapse ja vanema kui vanema ja õpetaja vahel.
- **Tänuikkus**, mille all mõistame tänutunnet kõikide vastu ja kõige eest, mis meile on antud ning oskust sellest õppida;
- **Vastutustunne**, mis hõlmab nii õpetajate, õpilaste kui lapsevanemate ühises koostöös võetud ülesannete lõpuni tegemist, üksteise toetamist ning julgust tunnistada oma eksimusi ja vajakajäämisi, et neist seeläbi üheskoos üle saada.

Veel on meie jaoks olulised:

- **Eesti kultuuri väärtustamine** – meie jaoks on oluline Eesti rahvuskultuuri, ajaloo, keele ja omariikluse hoidmine ning väärtustamine. Seda põhimõtet arvestatakse kõigi kooli ürituste ja sündmuste korraldamisel ning õppekasvatustöö läbiviimisel. Vääriliselt tähistatakse riiklike tähtpäevi ja teisi Eesti ajalooga seotud tähtpäevi.
- Väärtustame **Johannes Käisi käsitust** haridusest ning rakendame üldõpetusliku õppeviisi põhimõtteid.
- **Tervise edendamine** – lähtuvalt terviklikust inimkäsitusest, väärtustame kooli iga õpilase ja töötaja vaimset, hingelist ning füüsilist tervist. Suurt rõhku paneme vaimse ja hingelise tasakaalu ning heaolu tagamisele. Toitlustamisel lähtume tervislikkusest, mahe ja eestimaisest toorainest. Liikumistegevused ja õues viibimine on planeeritud igasse koolipäeva.
- Lähtume **Hea kooli mudelist**, mis on välja töötatud Tartu Ülikooli eetikakeskuses ja selle eesmärgiks on kirjeldada hea kooli kui terviku erinevaid tahke, mis kõik aitavad kaasa parema, õnnelikuma, turvalisema jne kooli ülesehitamisele. Hea kooli aspektid on jaotatud nelja arendus- ja sisehindamisvaldkonda: õppe- ja kasvatustöö, keskkond, juhtimine ning koostöö ja head suhted.
- **Vägivalla ennetamine** – algklassides on kasutusel „Kiusamisest vabaks“ programmi metoodika, mis põhineb kiusamise ennetamisel ning nelja väärtuse juurutamisel: sallivus, austus, hoolivus, julgus. Laps õpib läbi sotsiaalsete käitumismudelite positiivset käitumist, mis ennetab kiusamist ning loob positiivsed suhted klassis ja koolis. Lisaks kasutame lastevastase vägivalla ennetamise **CAP-programmi** (CAP – Child Assault Prevention) põhimõtteid ning viime regulaarselt ja ka vajaduspõhiselt läbi CAP õpikodasid. Rahvusvahelise CAP programmi motoks on „**Igal lapsel on õigus olla kaitstud, tugev ja vaba**“. CAP programmi peaesmärk on õpetada lapsi

ennetama ohtlikke olukordi ja käituma ohvriks langemata. Läbi rollimängude ja arutelude õpib laps, kuidas ta ise suudaks ennast kaitsta nii kooli-, tänava kui ka koduvägivalla eest ja millised on abi saamise võimalused tema lähikonnas.

Põhihariduse alusväärtused

Karolini kooli õppekava filosoofiliseks aluseks on EV põhiseadusest tulenevalt humanistlik inimkäsitlus ja sellega kooskõlas olev konstruktivistlik² õpikäsitlus. Kujundame väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoitumise aluseks. Alusväärtustena tähtsustame üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus jne) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, austus emakeele ja kultuuri vastu jne.), mis tulenevad Eesti Vabariigi põhiseadusest, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonist, Lapse Õiguste konventsioonist ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Tähelepanu keskmes on laste ja noorte väärtuskasvatus, kus on keskne roll lapsevanematel ja õpetajaskonnal.

Meie ülesandeks on luua iga õpilase arengu toetamiseks soodne vaimne, sotsiaalne ja füüsiline õpikeskkond, kaasates õpilast ja lapsevanemat (või eestkostjat, hooldajat) õpilase õpiteed puudutavate küsimuste arutamisse ja selle üle otsustamisse. Õppekeskkonnana mõistame vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased õpivad ja õpetajad töötavad.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetus on iga õpilase võimete- ja eakohasel sotsialiseerumisel, mis rajaneb Eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühisväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõtul.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Lähtume põhimõttest, et igal õpilasel peab olema võimalus saada haridust vastavalt oma võimetele. Õppekorralduses ja õppesisu valikul arvestame õpilaste võimeid ja teisi individuaalseid iseärasusi. Peame oluliseks humanistlikke väärtusi ning pöörame tähelepanu sallivusele erinevuste suhtes, kaaslaste erivajaduste mõistmisele ning oma võimaluste ja piirangute teadvustamisele.

Õppetöö korraldamise aluseks on valdavalt üldõpetuslik õppeviis, mis võimaldab erinevate õppeainete õppesisu siduda laiematesse haakuvatesse ja kattuvatesse teemadesse.

²**Konstruktivistliku lähenemise aluspõhimõtteks** on idee, et õppijad omandavad aktiivselt teadmisi ning arendavad ja konstrueerivad arusaamu läbi enda varasemate kogemuste. Iga õppija moodustab seosed oma isiklike kogemuste vahel ja õppimine on seega isiklik (Doruk, 2014).

Konstruktivistlik õpikäsitlus rõhutab informatsiooni meenutamise ja taasesitamise asemel arusaamist ja on tähenduse loomisel tihedalt seotud ka sotsiaalse interaktsiooni ja koostööga (Tynjälä, 1999).

Õppetegevuse mitmekesistamiseks kasutatakse praktilisi tegevusi, mille baasil areneb õppija suhtlemine ja kogemustele (mälu kujutlustele) toetuv vaimne tegevus, kujunevad elementaarsed tunnetusoskused. Olulisel kohal on ka avalik sotsiaalne ruum: muuseumid, näitused, kauplused, turg jmt. Õpe võib toimuda kooli õuealal, looduses või virtuaalses õppekeskkonnas. Toimetulekuõppes on üheks lõimimise keskmeks läbivad teemad.

Õpetamisel lähtume õpilastele mõistetavatest ning elulistest teemadest. Õppimine on protsess, mis on suunatud õpilase võimalikult iseseisvale toimetulekule igapäevastes olukordades. Õppeülesannete valimisel arvestame lapse lähima arengu tsooni, mis tagab ülesannete jõukohasuse. Iseseisvuse suurendamisele aitab kaasa tegevuste harjutamine osaoskuste kaupa ning omandatud osatoimingute rakendamine ahelana. Õppetöö kavandamisel arvestame, et haaratud oleksid kõik lapse arengu valdkonnad: sotsiaalsed oskused, kommunikatsioon, motoorika, eneseteenindamine, kognitiivsed oskused.

Õppetegevuse läbiviimine võib toimuda nii klasside kui ka väiksemate allrühmade kaupa või individuaalselt. Erilist tähelepanu pöörame sotsiaalsete oskuste arendamisele erinevates oskusrühmades, sest selles vajab õpilane praktilist kogemust erineva suuruse ja iseloomuga rühmadest, sh ülekoolilised ühisõppe tunnid, üritused ning õppekäigud ja kohtumised erinevates asutustes.

Õpilase puudest tingitud takistuste vähendamiseks ja ühises tegevuses osalemisega toimetuleku toetamiseks kaasame õppetegevustesse kasvatajaid/tugiisikuid. Õppe ja kasvatuses terviksüsteemi on lülitatud rehabilitatsiooni tegevused (vastavalt rehabilitatsiooniplaanile ja IÕKle).

Toimetulekuõppes õppivad õpilased õpivad õppe- ja kasvatusprotsessi käigus oma võimetele vastavalt:

- 1) kasutama olemasolevaid teadmisi ja oskusi varieeruvates tingimustes;
- 2) küsima ja uusi oskusi omandama;
- 3) tegutsema;
- 4) kasutama oma kaemuslik-kujundilist intellekti, reguleerima emotsioone lähtuvalt oma intellekti arengust;
- 5) konstrueerima eeskuju ja näidise alusel;
- 6) võrdlema oma tegevuse tulemust etaloniga;

- 7) õppima koostegevuses või juhendatult koos teistega, õppima jälgima kaaslaste ja oma tegevust ning hindama resultaati;
- 8) lahendama praktilisi probleeme ja tegema valikuid.

Hooldusõppes õppivad õpilased õpivad õppe- ja arendusprotsessi käigus oma võimete ulatuses:

- 1) tunnetama (ära tundma) ümbritsevat keskkonda ja tuttavas olukorras harjumuspäraselt käituma;
- 2) märku andma oma vajadustest ja väljendama vähesel määral oma tundeid ümbritseva suhtes, eelistama positiivseid emotsioone;
- 3) omandama lihtsaid oskusi või osaoskuste ahelaid tuttavas situatsioonis ja keskkonnas pideva korduva tegutsemise ja harjutamise tulemusel;
- 4) sooritama omandatud toiminguid koostegevuses täiskasvanuga, positiivselt suhtuma abistaja tegevusse (suunamine, füüsiline abi);
- 5) tegutsema koos juhendajaga, osalema toimingute sooritamisel vastavalt oma sensomotoorsele arengule;
- 6) sooritama praktilisi valikuid vähevarieeruvates olukordades.

2 TOIMETULEKUÕPE

Õppe- ja kasvatusesmärgid toimetulekuõppes

Toimetulekuõppe põhiülesandeks on toetada mõõduka intellektipuudega õpilase arengut ning tema kujunemist Eesti kodanikuks, kes tuleb eluga toime tuttavates tingimustes, teeb võimetekohast praktilist tööd ja teab oma kuulumisest oma rahva ja Eesti kodanike hulka.

Toimetulekuõppe üldeesmärgiks on aidata kujuneda isiksusel, kes vastavalt oma võimetele:

- 1) teadvustab ennast (MINA) ja kaasinimesi (MINA–MEIE–TEISED), on teadlik nende erisuste ja eri kultuuride võimalikkusest, eristab kuuluvust OMA–VÕÕRAS–ÜHINE;
- 2) suhtub positiivselt iseendasse, oma perekonda, kaaslastesse ja kodumaasse, järgib võimetekohaselt õigusnorme, hoidub vägivallast;
- 3) järgib võimetekohaselt oma tervise ja looduse hoidmise põhimõtteid;
- 4) orienteerub keskkonnas ja igapäevastes toimingutes, tegutseb tuttavates situatsioonides, hoidub teadaolevatest ohtudest ja küsib vajaduse korral abi;
- 5) valdab järgmisi elementaarskusi: vaatlemine, kuulamine;
- 6) mõistab talle suunatud kohandatud kõnet ja/või alternatiivseid väljendusvahendeid;
- 7) väljendab arusaadavalt oma soove/vajadusi omandatud keeleüksuste ja/või alternatiivsete väljendusvahendite abil;
- 8) tuleb toime võimetele vastavate lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisülesannetega;
- 9) mõistab töö vajalikkust, valdab baasoskusi, suudab tööaja jooksul alluda töödistsipliinile;

teeb jõukohast tööd, on valmis jätkuõppeks.

Õppe- ja kasvatus rõhuasetused toimetulekuõppes

I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
<p>Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on taju, mille baasil areneb tegevusaktide äratundmine ning kaemuslik-praktiline mõtlemine. Tunnetustegevuse arendamiseks on vajalik tahtmatu tähelepanu väline suunamine.</p>	<p>Juhtivaks tunnetusprotsessiks on taju, suureneb mälukujutluste osakaal vaimses ja praktilises tegevuses. Areneb kaemuslik-praktiline mõtlemine lõimunult kujundiliste elementidega. Tunnetustegevuse arendamiseks on vajalik tähelepanu suunamine eri vahenditega (sh visuaalsed orientiirid), tähelepanu kestuse pikendamine, motoorne aktiveerimine.</p>	<p>Tunnetustegevuses kasvab märgatavalt mälu roll ja kujuneb osaliselt kaemuslik-kujundiline mõtlemine, mis võimaldab ette kujutada tegevust tuttavas situatsioonis. Tähelepanu hoidmist soodustab harjumustele toetuv tegevus.</p>
<p>Tajude arendamine</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Objekti tunnuste suunatud märkamine eri meeltega. 2) Esemete eristamine taustast. 3) Tajuvälja laiendamine. 4) Objekti ja graafiliste kujutiste rühmitamine 1–2 tajutava tunnuse alusel. 5) Tuumisuhete (all, peal, ees, taga, kõrval) ja ajasuhete (samal ajal, enne, pärast) tajumine. 	<p>Tajude arendamine</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Tunnuste ja osade märkamine, võrdlemine, sama objekti või graafilise kujutise äratundmine eri asendis, taustal, eri meeltega. 2) Oluliste/tüüpiliste ja juhuslike tunnuste eristamine. 3) Terviku moodustamine osadest. 4) Osatoimingute järjestuse tajumine tegevusaktis. 5) Erisuunaliste ruumisuhete (sh vasakul/paremal) tajumine. 6) Ajasuhete (sündmuste järjestuse) tajumine. 	<p>Tajude arendamine</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Aja ja ruumi analüütiline tajumine samal ajal eri meeltega. 2) Tuttavate objektide ja sündmuste mitmetele tunnustele ja mälule toetuv (simultaanne) tajumine. 3) Kogemustele toetuv stseenide ja lihtsate stsenaariumite analüütiline tajumine (jälgitav sündmus, pilt, pildiseeria, tekst).
<p>Mälu Varem tajutud objektide ja tegevusaktide äratundmine; toimingute sooritamine vahetult eelnevalt tajutud näidise järgi; seoste tegevus – objekt – tunnus, keeleüksus – alternatiivvahendid kujundamine. Töömälu</p>	<p>Mälu Tuttavate objektide graafiliste kujutiste ja toimingute äratundmine varieeruvates tingimustes. Stereotüüpsete toimingute sooritamine tuttavates situatsioonides. Kujutluste aktiveerimine verbaalse-alternatiivse</p>	<p>Mälu Tuttavate objektide graafiliste kujutiste valikuline äratundmine ja meenutamine ülesandest lähtuvalt. Kogemuste ja esitatud teabe eristamine. Mälukujutluste konkretiseerimine ja uute seoste loomine</p>

<p>mahu arendamine (kuni 4 üksust); mälukujutluste aktiveerimine verbaalsete ja mitteverbaalsete signaalide abil. Objektide paigutuse taastamine varem tajutu põhjal.</p>	<p>teabe alusel. Töömälu mahu arendamine (kuni 5 üksust), üksuste/sümbolite järjestuse säilitamine. Kujutluste verbaliseerimine suunatult.</p>	<p>täiendava teabe abil. Stereotüüpsete tegevusaktide variatiivsuse kujundamine, juhuslike/stereotüüpsete assotsiatsioonide pidurdamine. Lühikese ja arusaadava instruksiooni säilitamine mälus ja selle arvestamine toimingut sooritades. Kujutluste verbaliseerimine, graafiline kujutamine.</p>
<p>Mõtlemine Kaemuslik-praktiline mõtlemine: ülesannete täitmine tajuväljas olevaid abivahendeid kasutades, rühmitamine tajutavate tunnuste alusel, rühmade koostise muutmine.</p>	<p>Mõtlemine Kaemuslik-praktiline mõtlemine lõimunult kujundiliste elementidega: abivahendite otsimine ja kasutamine, ülesande täitmine variatiivsetes tingimustes. Terviku moodustamine osadest. Õpiülesannete täitmine praktiliselt ja materialiseeritult. Variatiivne rühmitamine suunatult: varieeritakse objekte, objektide arvu, rühmitamisalust.</p>	<p>Mõtlemine Kaemuslik-praktilisele mõtlemisele lisandub osaliselt kaemuslik-kujundiline mõtlemine, mis võimaldab ülesannete täitmist kujutlustele toetudes. Vajalike abivahendite valimine või valmistamine. Õppeülesannete täitmine, toetudes isiklikele kogemustele ja eri meeltega tajutavatele vahenditele (sh kõnele). Rühmitamine 2–3 üldistustasandil, allrühmade moodustamine. Elementaarsete põhjus-tagajärgseoste teadvustamine praktilises tegevuses.</p>
<p>Motoorika Tunnetusprotsesside ja tegevuse eelduseks on motoorika areng: passiivsed liigutused, liigutuste sooritamine imiteerimise, näidise ja instruksiooni järgi, omandatud liigutusstereotüüpide rakendamine tegevuses eneseteenindamiseks. Silma ja käe liigutuste koordineerimine, objektide jälgimine, liigutuste rütmi ja tempo muutmine. Elementaarset vaimset tegevust reguleeritakse liigutuste abil.</p>	<p>Motoorika Erisuunalised liigutused. Liigutuste ahela sooritamine mälukujutlustele toetudes kaasneva instruksiooni järgi (vajaduse korral imiteerimine). Eri kehaosade motoorika koordineerimine. Peenliigutuste arendamine. Liigutuste sooritamise verbaliseerimine (pedagoog – õpilane). Sobimatute liigutusstereotüüpide asendamine.</p>	<p>Motoorika Praktiliseks tööks vajalike liigutuste omandamine (spetsiifika sõltuvalt tegevusest). Liigutusstereotüüpide kujundamine sõltuvalt tegevusest, varieerimine sõltuvalt tingimustest. Liigutuste teadlik järjestamine, lähtudes osatoimingute ahelast.</p>
<p>Õpetuse põhitaotluseks on õppimiseks vajalike alusoskuste omandamine koostegevuse ja matkimise tasandil. 1) Kontakt erisuguseid vahendeid kasutades: kontakti astumine, kontaktis</p>	<p>Õpetuse põhitaotluseks on kujundada baasoskuste harjumuslik sooritamine, arendamist vajab tegevusega kaasnev suhtlemine (tegevusele ärgitamine, protsessi suunamine, tulemuse sõnastamine), oma</p>	<p>Õpetuse põhitaotluseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus ja õpitud tegevustes. 1) Baas- ja vähe laiendatud lausungi mõistmine ja kasutamine suhtlemisel.</p>

<p>osalemine, kontakti kestuse pikendamine.</p> <p>2) Adekvaatne reageerimine arusaadavatele korraldustele.</p> <p>3) Lülitumine praktilisse tegevusse ning ümberlülitumine ühelt tegevuselt teisele.</p> <p>4) Oma välimuse ja õppevahendite korrashoid.</p> <p>5) Baaslausungite moodustamine ja/või alternatiivsete suhtlusvahendite situatiivne kasutamine.</p>	<p>tegevuse suunatud elementaarne kommenteerimine.</p> <p>1) Baassõnavara arendamine, situatiivse dialoogi harjutamine, etiketisuhtlemine. 2–3 lausungi tähenduse seostamine.</p> <p>2) Kohandatud lühitekstide tähenduse mõistmine (vajaduse korral kaasneb visuaalne näitlikkus).</p> <p>3) Mõnest lausungist koosneva teksti loomine (abiga).</p> <p>4) Elementaarse lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskuse kujundamine.</p>	<p>2) Suuliste ja kirjalike kohandatud lühitekstide mõistmine.</p> <p>3) Oma tegevuse ja tajutud sündmuse sõnastamine lühitekstina, täiendava teabe lisamine küsimustele vastates.</p> <p>4) Täiendava teabe vajadusest ja puudulikust mõistmisest teatamine.</p> <p>5) Õpitud suhtlemisstrateegiade rakendamine.</p> <p>6) Situatsioonile vastav rollisuhtlemine.</p> <p>7) Väljendite mõningane varieerimine, ütluse pragmaatilise tähenduse tuletamine situatsioonis.</p> <p>8) Elementaarse lugemis-, kirjutamis-, arvutamisoskuse kujundamine ja oskuste kasutamine tegevuses.</p>
<p>Rõhuasetus on oma mina teadvustamisel. MINA kui osaleja praktilises tegevuses ja suunatud esemelises mängus kontaktile ja koostegevusele täiskasvanuga (pedagoogiga).</p>	<p>Rõhuasetus on oma MINA teadvustamisel, õppekavaterviku kujundamise aluseks on suhted MINA/MEIE ja MINA/ÕPILANE.</p>	<p>Õppekavaterviku kujundamise aluseks on MINA/MEIE suhted kodukoha ja tegevusega.</p>
<p>Õppetöös rakendatakse valdavalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi, õpilaste tegevust verbaliseerib pedagoog.</p>	<p>Õppetöös rakendatakse valdavalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi. Õpilane hakkab oma tegevust elementaarselt kommenteerima, kasutades suunatult verbaalseid või alternatiivseid vahendeid. Õpetamine muutub ainekeskseks.</p>	<p>Õppetöös rakendatakse jätkuvalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse valdavalt praktilisi tegevusi, õpilast suunatakse oma tegevust kommenteerima verbaalselt ja/või alternatiivsete vahenditega.</p>
<p>Õpilaste võimed on erinevad. Seetõttu varieeritakse õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt laste individuaalsetele iseärasustele.</p>	<p>Õpilaste võimed on erinevad. Seetõttu varieeritakse õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt laste individuaalsetele iseärasustele.</p>	<p>Õpilaste võimed on erinevad. Seetõttu varieeritakse õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt laste individuaalsetele iseärasustele.</p>
<p>Väärtuskasvatuse seisukohalt hinnatakse</p>	<p>Väärtuskasvatuse seisukohalt hinnatakse</p>	<p>Väärtuskasvatuse seisukohalt hinnatakse</p>

<p>tegevusakte põhimõttel ÕIGE-VALE, õpitegevust ja käitumisakte motiveeritakse võimalikult meeldiva õpikeskkonna loomisega. Tegevuses osalemisele antakse positiivne hinnang. Kujundatakse tegevuse TAHAN-motiivi.</p>	<p>tegevusakte põhimõttel ÕIGE – VALE, MEELDIB – EI MEELDI. Õpitegevust ja käitumisakte motiveeritakse võimalikult meeldiva õpikeskkonna loomisega. Antakse positiivne hinnang tegevuses osalemisele. Vähendatakse negatiivsete hoiakute mõju. Kujundatakse TAHAN-motiivi kõrvale positiivse hinnangu abil PEAB-motiivi. Võimaldatakse valikuid.</p>	<p>tegevusakte põhimõttel ÕIGE – VALE, MEELDIB – EI MEELDI. Motiivi ja eesmärgi seose teadvustamine: TAHAN – TEEN; PEAB / ON VAJA – TEEN; TAHAN – EI TOHI – EI TEE. PEAB-motiivi kõrvale VAJA-motiivi kujundamine positiivse hinnangu abil lähtuvalt eesmärgist või tulemuse teadvustamisest.</p>
<p>Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajaduste rahuldamisel toime tulema ilma lähedase täiskasvanu abita.</p>	<p>Oluline on õpetada õpilast tuttavas situatsioonis jõukohaste ülesannetega võimalikult iseseisvalt toime tulema ja abiga ka keerukamates olukordades hakkama saama (varieeruv situatsioon, vahendid). Tehakse algust lihtsa töö oskuste õpetamise ning harjutamisega.</p>	<p>Oluline on õpetada õpilast võimalikult iseseisvalt toime tulema. Kujundatakse lihtsa töö oskusi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) omandatud toimingute rakendamine ahelana, osaliselt muutuvates tingimustes; 2) toimingu suunatud planeerimine, teabe otsimine sõltuvalt ülesandest (pilt, plaan, lühitekst); 3) töövahendite ja materjali sobivuse hindamine; 4) kujutluse loomine tulemustest – osatoimingute ning vahendite valik ja järjestamine; 5) suunatud enesekontroll: osatoimingute/operatsioonide järjestus ja tulemused, toimingu tulemus (võrdlemine näidisega).

Õppe- ja kasvatus taotletavad pädevused toimetulekuõppes

I arengutaseme lõpuks õpilane	II arengutaseme lõpuks õpilane	III arengutaseme lõpuks õpilane
1) eristab objekte tajutava tunnuse või funktsiooni järgi;	1) eristab tuttavaid objekte ja sündmusi, eristab olulisi tüüpilisi tunnuseid juhuslikest tunnustest, tunneb ära sama objekti eri taustal ja eri asendis;	1) tunneb kirjelduste järgi ära ja kujutab ette tuttavaid objekte ja sündmusi;
2) tajub objektide vahelisi ruumisuhteid (all, peal, ees, taga, kõrval);	2) teadvustab objekti asukohta ruumis teiste objektide suhtes;	2) teadvustab objekti asukohta ruumis, arvestab kahte parameetrit (all paremal, taga peal jne);
3) sooritab tegevusakte lihtsate lühikeste verbaalsete või alternatiivsete vahenditega esitatud korralduste alusel koostegevuses ja eeskuju järgi, sooritab omandatud tegevusakte iseseisvalt;	3) varieeruvates tingimustes sooritab tuttavaid ja jõukohaseid tegevusakte iseseisvalt;	3) sooritab ka varieeruvates tingimustes harjumuslikke tegevusakte iseseisvalt;
4) oskab tuttava mänguasja või didaktilise vahendiga tegutseda vastavalt selle funktsioonile;	4) oskab didaktilise vahendi või tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile;	4) oskab didaktilise vahendi või tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile ja tegevuse eesmärgist lähtudes;
5) tunneb enamasti ära õpitud märgid või sümbolid objektide, sündmuste ja tegevuste tähistamiseks;	5) tunneb ära ja kasutab õpitud märke või sümboleid, sh tähti ja numbreid; suudab luua seost objekt – pilt – keeleüksus;	5) tunneb ära ja kasutab õpitud märke või sümboleid, sh tähti ja numbreid; suudab luua seost objekt – pilt – skeem – keeleüksus;
6) otsib kontakti täiskasvanute ja kaaslastega;	6) oskab astuda kontakti täiskasvanute ja kaaslastega;	6) oskab suhelda tuttavas situatsioonis vastavalt rollile nii täiskasvanute kui ka kaaslastega;
7) väljendab oma põhivajadusi ja soove lihtsate keeleliste või alternatiivsete vahenditega (sõnad, baaslausungid);	7) väljendab arusaadavalt oma põhivajadusi ja soove ning küsib teistelt abi, kasutades keelelisi või alternatiivseid vahendeid;	7) väljendab oma vajadusi ja soove, arvestades etiketisuhtlemist ja tuttavaid käitumisreegleid, tal on kujunenud hoiak ja oskus teatada teabe puudulikkusest mõistmisest ja täiendava teabe vajadusest;
8) meelde tuletamisel kasutab õpitud käitumismalle tuttavates situatsioonides;	8) teadvustab oma rolli ühistegevuses osalejana;	8) teadvustab oma rolli tegevuses;

9) hindab tuttavaid tegevusakte ÕIGE – VALE põhimõttel;	9) valib tuttavates situatsioonides käitumiseks sobivaid õpitud käitumismalle;	9) oskab tuttavates situatsioonides valida sobivat käitumismalli, lähtudes motiividest TAHAN – ON VAJA – PEAB ja reeglitest TOHIB – EI TOHI;
10) oskab tuttavates situatsioonides märgata ohtlikke olukordi ja hoidub neist;	10) hindab tuttavaid tegevusakte põhimõttel ÕIGE – VALE, MEELDIB – EI MEELDI;	10) hindab tajutavaid tegevusakte põhimõttel ÕIGE – VALE, MEELDIB – EI MEELDI;
11) tunneb ära oma asjad;	11) suudab tuttavates situatsioonides ohtu ette kujutada ning ohule adekvaatselt reageerida;	11) suudab ette kujutada ohtlikke situatsioone, neid vältida ja ohule adekvaatselt reageerida;
12) säilitab õppeülesannete täitmise ajal suunatult tähelepanu (kuni 3 min);	12) valib tegevusakti eesmärgist lähtuvalt sobivaid vahendeid;	12) suudab tegevusakti eesmärgist lähtuvalt valida, ise teha ja kasutada sobivaid vahendeid variatiivsetes tingimustes;
13) reageerib arusaadavatele korraldustele adekvaatselt, vastab arusaadavatele repliikidele keelelisi või alternatiivseid vahendeid kasutades;	13) säilitab õppeülesannete täitmise ajal tähelepanu (kuni 5 min);	13) suudab jõukohaste õppe- ja tööülesannete täitmise ajal olukorrast sõltuvalt tähelepanu ümber lülitada ja säilitada;
14) säilitab töömälu 2–3 objekti järjestuse;	14) täidab lühikesi ja arusaadavaid korraldusi harjumuspäraselt tegutsedes, kommenteerib suunatult tegevust (mida teeb?, mida?, millega?, kus?);	14) täidab arusaadavaid korraldusi, seostab mitteverbaalset ja verbaalset teavet, ühendab ja kasutab tegevuses (planeerimine, sooritamine, enesekontroll) verbaalset ja visuaalset teavet, kommenteerib tegevust ja tulemust;
15) lahendab abiga tajuväljas olevaid abivahendeid kasutades arusaadavaid praktilisi ülesandeid nii tuttavates kui ka varieeruvates tingimustes;	15) säilitab töömälu kuni 5 objekti järjestuse;	15) säilitab töömälu kuni 5 objekti järjestuse;
16) rühmitab objekte ja nende kujutisi tajutavate tunnuste alusel, sh rühmitamise aluseid muutes;	16) lahendab arusaadavaid praktilisi ülesandeid nii tuttavates kui ka varieeruvates tingimustes tajuväljas olevaid abivahendeid kasutades;	16) rakendab omandatud toiminguid ahelana (sh osaliselt muutuvates tingimustes);
17) orienteerub ööpäeva osades;	17) orienteerub ööpäeva rütmiga seotud tegevustes, teab nädalapäevade ja aastaegade järjestust;	17) valib (positiivne/negatiivne valik) või teeb ise vajalikke abivahendeid ning lahendab arusaadavaid praktilisi ülesandeid tajuväljas

		olevaid abivahendeid kasutades (sh tuttavates ja ka varieeruvates tingimustes);
18) orienteerub 2–3 objekti vahelistes ruumisuhetes;	18) sooritab erisuunalisi liigutusi ja liigutuste stereotüüpset ahelat mälukujutlustele toetudes, suudab koordineerida eri kehaosade mootorikat;	18) rühmitab objekte ja nende kujutisi tajutavate tunnuste alusel (sh rühmitamise objekte, nende hulka ja aluseid muutes);
19) sooritab liigutusi eeskju järgi, muutes liigutuste rütmi ja tempot; koordineerib silma ja käe koostööd; jälgib liikuvat objekti.	19) võrdleb suunatult oma töö resultaati näidisega;	19) suudab ligikaudu ette kujutada tuttava toimingu sooritamiseks kuluvat aega, orienteerub kellaajas vähemalt pooltunni täpsusega, seostab kalendrikuu ja aastaaja;
	20) sooritab eneseteeninduse toimingud vastavalt omandatud kogemusele.	20) sooritab praktiliseks tööks vajalikke liigutusi ja suudab neid varieerida sõltuvalt tingimustest;
		21) võrdleb oma töö resultaati näidisega.

Õppekorraldus toimetulekuõppes

- 1) Toimetulekuõppel olevatele õpilastele koostame individuaalse õppekava, mille aluseks on arengutasemetes kirjeldatud tegevused ning teemad. Toimetulekuõppel olev õpilane liigub igal õppeaastal järgmisesse klassi, kuid õppesisu ja taotletavad pädevused valitakse vastavalt õpilase individuaalsele arengutasemele.
- 2) I arengutasemel jaguneb õpetus tegevusvaldkondadeks, järgmistel tasemetel õppeaineteks, mis realiseerub üldõpetuse põhimõttel. Õpet traditsioonilise ainetunnina ei korraldata, vaid keskendume ainekavades märgitud tegevustele ja teemadele. Õppetegevus toimub nii koolis või ka väljaspool kooli ekskursiooni või õppekäiguna.
- 3) Õppeained jagunevad kohustuslikeks õppeaineteks ja valikõppeaineteks. Valikõppeainete ja valitud tööõppe suunale koostab kool ainekavad.
- 4) Karolini kooli päevakava on paindlik, 30-90 minutiliste õppetegevuste sees teeme pause vastavalt õpilaste vajadustele ja õppetöö eripärale.
- 5) Meedia- ja suhtlusõpe on meie oma õppeaine, mis hõlmab arvutiõpetust ja muud tehnoloogiat, millega me tänapäeval kokku puutume, suhtlemist sotsiaalmeedias ja suhtlemist võõrkeeles. Õppetegevus toimub aineid lõimivalt, mis võimaldab läbi viia ka õppeaasta vältel erinevaid õppekäike ja projektitöid. Teemade käsitlemisel arvestame iga õpilase võimeid, oskusi ja vajadusi.

Tunnijaotusplaan toimetulekuõppes

	Õppetunde nädalas									
Õppeained	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	LA1
Elu- ja toimetulekuõpe	4	5	5	5	7	7	6	6	6	6
Eesti keel	4	5	6	6	6	6	6	6	6	6
Matemaatika	2	3	4	4	5	5	4	4	4	2
Kunst ja käeline tegevus	5	5	5	5	5	2	2	2	2	
Tööõpe						5	5	7	7	8
Muusika	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Liikumine	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Rütmika	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Meedia- ja suhtlusõpe							2	2	2	6

Kokku	20	23	25	25	28	30	30	32	32	32
--------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Toimetulekuõppes rakendame tunnijaotusplaani tervikõppe printsiibil. Üksikud õppeained on tunnijaotusplaanis määratletud üldmahus omavahel lõimitud ja õppetegevus viiakse läbi valdavalt praktiliste tegevuste kaudu. Saadud kogemuste alusel teeme kokkuvõtteid, järeldusi, lihtsaid üldistusi (kogemusõppe põhimõtted). Õppes osalemisena arvestame õpilase osalemist õppeainete käsitlemisega sama arengusuunaga ja õpilase võimetele kohandatud osalemist õpiabi või rehabilitatsioonitegevuses eripedagoogi, logopeedi, tegevusterapeudi, füsioterapeudi ja/või muusikaterapeudi juhendamisel.

Lapsevanema poolt hiljemalt 9. klassi esimesel poolaastal esitatud põhjendatud taotluse alusel võib õppenõukogu otsusega pikendada õpilase õppeaega kahe õppeaasta võrra kuni 32 nädalatunni ulatuses igal õppeaastal. Täiendavate õppeaastate kohustuslike ja valikainete kohta koostatakse jätkuvalt õpilasele individuaalne õppekava.

Läbivad teemad

Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

- 1) õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärgi;
- 2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitleused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
- 3) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassiväliselt õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad on:

- 1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine – taotletakse õpilase kujunemist inimeseks, kes õpib kogu elu, täidab erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning osaleb oma elu üle otsustamisel;
- 2) keskkond ja jätkusuutlik areng – taotletakse õpilase kujunemist inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustab jätkusuutlikkust;
- 3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – taotletakse õpilase kujunemist inimeseks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;
- 4) kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist inimeseks, kes väärtustab oma kultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;
- 5) tehnoloogia ja innovatsioon – taotletakse õpilase kujunemist inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;
- 6) tervis ja ohutus – taotletakse õpilase kujunemist inimeseks, kes järgib tervislikku eluviisi, käitub turvaliselt ning aitab kaasa tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;
- 7) väärtused ja kõlblus – taotletakse õpilase kujunemist inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli.

Hindamine toimetulekuõppes

Õppimise potentsiaalne edukus sõltub toimetulekuõppes õppiva õpilase intellektipuude sügavusest ja lokaalsete anatoomiliste kahjustuste esinemisest, reaalne edukus aga tema individuaalseid iseärasusi arvestavast õpikeskkonnast. Õpilasel peab olema võimalus saada jõukohases õppetöös võimetekohase osalemise ning töö tulemuse kohta konkreetne positiivne hinnang.

Hindamine toimetulekuõppes toimub õpilasele koostatud individuaalse õppekava nõuete alusel. Õpieesmärkide saavutamise taset hinnatakse sõnaliste hinnangutega. Hindamisel kohaldatakse põhikooli riiklikus õppekavas hindamise kohta sätestatud.

Hindamise eesmärgiks on:

- 1) motiveerida õpilasi õpiülesandeid sooritama ja märkama oma tulemuse vastavust näidisele või etalonile;
- 2) mõjutada õpilase võimalikult adekvaatse enesehinnangu kujunemist;
- 3) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja potentsiaalse arengu toetamisel;
- 4) anda õpilasele, õpetajale, kooli juhtkonnale, lapsevanemale (eestkostjale, hooldajale) teavet õpilase arengudünaamikast.

Õpilase arengut hinnatakse järgmiste hinnangutega:

- 1) tuleb toime (TT), võib täpsustada hinnangutega „tuleb hästi toime“ (THT), „tuleb rahuldavalt toime“ (TRT);
- 2) tuleb toime abiga (TTA), võib täpsustada hinnangutega „tuleb toime sõnalise abiga“ (TTS), „tuleb toime näidise või eeskuju järgi“ (TTN/TTE), „tuleb toime koostegevuses“ (TTK), „tuleb toime füüsilise abiga“ (TTF);
- 3) ei tule toime (ETT).

Hinnang „ei tule toime“ viitab vajadusele muuta individuaalset õppekava ning seda ei kasutata kokkuvõtval hindamisel.

Õpetaja teeb lapse arengu kohta iga päev märkmeid, hinnates õpilase tulemusi lähtuvalt samalaadsete õpiülesannete keerukusest. Märkmete alusel korrigeeritakse vajaduse korral individuaalset õppekava.

3 HOOLDUSÕPE

Õppe- ja kasvatusesmärgid hooldusõppes

Hooldusõppe põhiülesandeks on sügava ja raske intellektipuudega õpilasel olemasolevate funktsioonide ja oskuste säilitamine ja arendamine, et tagada harjumuspärases keskkonnas tema potentsiaalile vastav järjest iseseisvam toimimine.

Arendamise eesmärgiks on aidata kujuneda kodanikuks, kes vastavalt oma arengutasemele õpib tajuma oma keha, märkab ja oskab õpitud moel märku anda oma põhivajadustest ja soovidest ning oskab oma võimete piires neid kas iseseisvalt või abiga rahuldada; omandab ja oskab kasutada verbaalseid, mitteverbaalseid ja/või alternatiivseid kommunikatsioonivahendeid oma võimete piires.

Õppe ja kasvatus rõhuasetused hooldusõppes

I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
<p>I arengutasemel orienteerub õpilane ümbritsevas ja iseendas aistingute tasandil. Eesmärk on arendada tunnetust eri meeltega, luua eeldused ge�stalttaju kujunemiseks.</p>	<p>II arengutasemel on õpilaste juhtivaks tunnetustegevuseks kohanemine ümbritsevaga ge�stalttajule toetudes ja oma keha seisundi tajumine.</p>	<p>III arengutasemel hakkab õpilastel vähesel m�aral kujunema anal�uutiline taju, põimudes m�lukuputlustega.</p>
<p>Tähelepanu Pilkkontakti saavutamine, l�hiaajaline hoidmine ja suunamine. Tähelepanu hoidmiseks vajaliku kehaasendi säilitamine või võimetekohane muutmine. Võimaluse korral oma käeliigutuste jälgimine. Tähelepanu l�hiaajaline hoidmine žestide ja/või sõnaga, pilgu hoidmine ja vähene säilitamine objektide liigutamisel või paigutuse muutmisel. Tähelepanu säilitamise kestuse pikendamine – lapse jaoks märgatavate stiimulite esitamine koos positiivse kinnitusega. Tähelepanu �mberl�litamine stiimuleid asendades.</p>	<p>Tähelepanu Elementaarse valikulisuse kujundamine koostegevuses. Tähelepanu suunamine ja hoidmine žestide ja sõnaga, objektide jälgimine nende liigutamisel või paigutuse muutmisel.</p>	<p>Tähelepanu Võimalikult iseseisev tähelepanu suunamine ja säilitamine oma praktilises tegevuses. Tähelepanu �mberl�litamine ühelt stiimulilt teisele.</p>
<p>Aistingud ja taju üksikute tunnuste suunatud märkamine: ere valgus, liikuv objekt, heli, m�ra, objekti pind (temperatuur, sile/krobeline jne). Oma keha puuetundlikkuse arendamine.</p>	<p>Taju Objekti ja tunnuste suunatud tajumine eri meeltega äratundmiseks (kuju, värvus, suurus; heli, m�ra, temperatuur, pinnaomadused), esemetega manipuleerimine, sh koostegevuses vastavalt nende funktsioonile.</p>	<p>Taju Objekti ja toimingute ge�stalt- ja anal�uutiline taju (objektid eri asendis, eri taustal, tegevus eri asendis ja kohta muutes); n�gemistaju välja laiendamine.</p>
<p>Mälu Mõne läheduses oleva tuttava objekti äratundmine 1–2 tunnuse alusel.</p>	<p>Mälu Objekti äratundmine mingil taustal 2–3 hulgest (suunamine näidise, sõna, �estiga). Sama funktsiooniga, kuid 1–2 tunnuse poolest erinevate objektide äratundmine.</p>	<p>Mälu Tuttavate objektide ja samade toimingute äratundmine igapäevastes varieeruvates tingimustes: paigutus ruumis, erinev taust, mõneti erisuguste tunnustega / erisuguste funktsioonidega objektid. Harjumustele toetuvate toimingute sooritamine koostegevuses või iseseisvalt</p>

		(protseduurimälu).
Mõtlemine Elementaarne kaemuslik-praktiline mõtlemine: manipuleerimine esemetega, võimetekohane tegutsemine tuttava abivahendiga.	Mõtlemine Elementaarne kaemuslik-praktiline mõtlemine. Objekti ja abivahendi valimine 2–3 objekti hulgast koostegevuses, mõne tuttava objekti valimine koostegevuses, eeskuju ja/või korralduse alusel. Valik erinevate tunnustega objektide hulgast. Tegevusvahendi kasutamine stereotüüpsetes ja vähevarieeruvates tingimustes.	Mõtlemine Elementaarne kaemuslik-praktiline mõtlemine lõimunult mälu kujutlustega. Objekti ja abivahendi valik 2–3 objekti hulgast eeskuju ja korralduse (sh žesti) ja mälu abil. Valik oluliselt erinevate ja vähe erinevate tunnustega objektide hulgast. Tegevusvahendi kasutamine varieeruvates tingimustes.
Motoorika Tunnetusprotsesside ja tegevuse eelduseks on mootorika areng: passiivsed liigutused koostegevuses ja imiteerimise järgi, esemete haaramine, hoidmine ja lahtilaskmine, omandatud liigutusstereotüüpide mitmekesistamine. Objektide jälgimine, liigutuste suuna, amplituudi, rütmi ja tempo muutmine. Elementaarse tunnetustegevuse aktiveerimine liigutuste abil.	Motoorika Liigutuste sooritamine eeskuju järgi, vajaduse korral koosliigutused, žestide ja sõnaga suunatud liigutused. Liikumine ruumis, silma- ja käeliigutuste seostamine. Kahe või enama eri liigutuse korduv sooritamine (järjestikune, samaaegne). Elementaarse tunnetustegevuse aktiveerimine liigutuste abil.	Motoorika Liigutuste elementaare koordineerimine, liikumine ruumis, stereotüüpsete liigutusahelate sooritamine, liigutusrütmi muutmine, käe ja sõrmede liigutuste täpsuse harjutamine. Elementaarse tunnetustegevuse aktiveerimine liigutuste abil.
I arengutaseme õpetuse põhitaotluseks on elementaarsete liigutuste ja toimingute sooritamine abiga, koostegevuses, mõne liigutuse sooritamine imiteerides või iseseisvalt; sihipäraste liigutuste sooritamine füüsilise abiga ja stereotüüpsete liigutuste mitmekesistamine.	II arengutaseme õpetuse põhitaotlus on õpitud lihtsate toimingute sooritamine stereotüüpses situatsioonis, mõne abivahendi kasutamine suunatult.	III arengutaseme õpetuse põhitaotlus on omandatud praktilise toimingu ahela sooritamine variatiivsetes tingimustes (sama abivahend erinevas funktsioonis, erisugused vahendid samas funktsioonis, keskkond).
Tuttavas situatsioonis pedagoogi intonatsioonile, mõnele sõnale või žestile reageerimine.	Mõne omandatud stereotüüpse liigutusliku toimingu sooritamine variatiivsetes tingimustes (abivahendid, keskkond).	Tegutsemisele ärgitatakse vajaduse korral lihtkorralduse, žesti, stimuleeriva kaasliigutuse, alustatud koostegevuse, piktogrammi vm alternatiivse kommunikatsioonivahendi abil.
Õpilaste emotsionaalsete seisundite diferentseerimine kohese tagasiside abil.	Adekvaatne reageerimine pedagoogi intonatsioonile, mõnele sõnale või žestile	

	tuttavas situatsioonis.	
I arenguastmel on rõhuasetus õpilase kaasamisel enesetunnetusele aistingute tasandil, kontakti loomisel ja saavutamisel.	II arengutasemel on rõhuasetus õpilase kaasamisel lihtsasse koostegvusse, eneseteenindusse, jõukohaste osatoimingute/operatsioonide sooritamise abiga, mõnede sooritamise iseseisvalt.	III arengutasemel on rõhuasetus II arengutasemel omandatud oskuste täiustamisel ja uute, võimetekohaste osaoskuste/oskuste õpetamisel, õpilase kaasamisel eneseteenindusse: harjumuspäraste osatoimingute/operatsioonide seostamine toimingute ahelaks, osatoimingute iseseisva sooritamise osakaalu suurendamine, mõne omandatud toimingute iseseisvalt sooritamise.
Häälilisele aktiivsusele, häälitsemisele ergutamise, hääle tekke stimuleerimine.	Ühesõnalise korralduse, lihtsa situatiivse kõne mõistmine (lausung kuni 3 sõna), sõna/lausungi mõistmine tegevuses koos žesti/osutamise.	Elementaarne suhtlemine: situatiivsete repliikide (verbaalsed, alternatiivsed) mõistmine ja neile vastamine.
Sõna tajumine signaali rollis (pidev kordamine) ja sümbolina (sõna ja eseme koosesitus).	Alternatiivsete, tuttavate suhtlemisvahendite mõistmine.	Oma tegevuse ja vajaduste elementaarne sõnastamine/alternatiivsete vahenditega väljendamine.
Suhtlemisvahendite õpetamisel arvestatakse õpilaste füüsilist seisundit ja vaimset arengut.	Aktiivsele suhtlemisele suunamine: oma vajadustest teatamine (sh soov kontakti astuda), vastamine pedagoogile; objektile või tegevusele osutamine vastavalt oma kõnearengu tasemele.	Korralduste mõistmine ja täitmine oma kogemuste piires.
	Suhtlemisvahendite õpetamisel arvestatakse õpilase füüsilist seisundit ja vaimset arengut.	Suhtlemisvahendite õpetamisel arvestatakse õpilase füüsilist seisundit ja vaimset arengut.
Õppetegevuse sisu ja vorm on tihedalt seotud reaalse situatsiooniga, millest sõltuvalt arendatakse võimalikult kõiki eri valdkondade tegevusi.	Õppetegevuse sisu ja vorm on tihedalt seotud reaalse situatsiooniga.	Õppetegevuse sisu ja vorm on tihedalt seotud reaalse situatsiooni ja sobiva õpikeskkonnaga.
	Arendatakse võimalikult kõiki eri valdkondade tegevusi.	Arendatakse võimalikult kõiki eri valdkondade tegevusi.
	Kujundatavatest tegevustest lähtuvalt luuakse sobivaid õpikeskkondi.	Kujundatavatest tegevustest lähtuvalt luuakse varieeruv igapäevaelu arvestav õpikeskkond.
Laste füüsiline areng ja vaimsed võimed on oluliselt erinevad. Seetõttu varieeritakse tegevusi, abivahendeid, abi osutamist ja oskuse	Õpilaste füüsiline areng ja vaimsed võimed on oluliselt erinevad. Seetõttu varieeritakse tegevusi, abivahendeid, abi osutamist ja oskuse	Õpilaste füüsiline areng ja vaimsed võimed on oluliselt erinevad. Seetõttu varieeritakse tegevusi, õpisisu, abivahendeid,

omandamiseks kuluvat aega iga õpilase individuaalseid võimeid ja iseärasusi arvesse võttes.	omandamiseks kuluvat aega vastavalt iga õpilase individuaalseid võimeid ja iseärasusi arvesse võttes.	suhtlemisvahendeid, abi osutamist ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt iga õpilase individuaalseid võimeid ja iseärasusi arvesse võttes.
Positiivsete elamuste esilekutsumine minimaalsete edusammude eest (füüsiline kontakt, naeratus, toon).	Positiivsete emotsioonide toetamine ning hoidmine toimingute/operatsioonide sooritamise ajal ja järel.	Emotsioonide minimaalne intellektualiseerimine, sh negatiivsete emotsioonide pärssimine, positiivse hinnangu andmine oodatud käitumisele ja osatoimingute ahela oodatud tulemusele.
Positiivse emotsiooni kestuse pikendamine.	Negatiivsete emotsioonide pärssimine, rahulikumale käitumisele positiivse hinnangu andmine.	Õpilase positiivne toetamine variatiivsetes situatsioonides, õpilasele mõistetavate piirangute rakendamine: intonatsioon, EI-hinnang, kontakti vähendamine.
Õpilastele meeldiva elu- ja õpikeskkonna loomine.		
Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajadustest märku andma.	Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajadustest märku andma, motiveerida iseseisvalt tegutsema, toetades iseseisvat tegutsemist võimalikult täpselt reguleeritud abiga.	Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajadustest mõistetavalt (verbaalsete või alternatiivsete vahenditega) märku andma.

Õppe ja kasvatus taotletavad pädevused hooldusõppes

I arengutaseme lõpuks õpilane	II arengutaseme lõpuks õpilane	III arengutaseme lõpuks õpilane
<ol style="list-style-type: none"> 1) märkab läheduses olevaid objekte; tunneb ära temaga tegelevad inimesed; 2) tajub lähiümbruses asetsevaid objekte (sh erisugusel taustal); 3) sooritab stereotüüpseid liigutusi ja tegevusakte koostegevuses ja imiteerimise teel; 4) hoiab kätte pandud esemeid; haarab esemeid, (ühe/kahe käega), manipuleerib nendega ja laseb käest lahti; 5) tunneb enamasti ära tuttavad žestid; 6) reageerib kontaktile (hää, puudutus, sõna) liigutuste, žestide ja hääliitsustega, otsib mõnikord kontakti; 7) annab märku mõnest oma põhivajadusest; 8) suudab suunatult säilitada tähelepanu (rohkem kui 2 sek); 9) stereotüüpsetes situatsioonides märkab talle suunatud kontaktipüüdust, reageerib adekvaatselt intonatsioonile, žestidele ja mõnele tuttavale sõnale; 10) sooritab mõnda eneseteeninduseks vajalikku liigutust füüsilise abiga. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) märkab ja tunneb ära 2–3 objekti hulgast mõne tuttava objekti; 2) tajub objekte eri meeltega, märkab 2–3 eristavat tunnust; 3) sooritab varieeruvates situatsioonides stereotüüpseid liigutusi ja tegevusakte koostegevuses ja imiteerimise teel, suudab seostada silma- ja käeliigutusi (vajaduse korral suunatult); 4) kasutab tuttavat tegevusvahendit stereotüüpsetes ja vähevarieeruvates tingimustes; 5) reageerib enamasti adekvaatselt suhtlemises kasutatavatele tuttavatele vahenditele (žestid, sõnad, pildid jne); 6) reageerib alternatiivsetele suhtlemisvahenditele või lihtsale situatiivsele kõnele võimetekohaselt; 7) annab oma vajadustest (sh soovist kontakti astuda) arusaadavate keeleliste ja/või alternatiivsete vahenditega märku; 8) suudab koostegevuses valikuliselt tähelepanu suunata; 9) reageerib adekvaatselt intonatsioonile, žestidele ja mõnele tuttavale sõnale/lausungile tegevussituatsioonides; 10) osaleb eneseteeninduses, sooritab mõningaid jõukohaseid operatsioone/osatoiminguid iseseisvalt. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) märkab ja tunneb oma kogemustele toetudes ära objekti selle funktsiooni järgi (sh varieeruvates tingimustes); 2) tajub objekte eri meeltega, märkab eristavaid tunnuseid; 3) koordineerib (vajaduse korral abiga) sõltuvalt tegevusest oma liigutusi ja liikumist ruumis; 4) kasutab tuttavat tegevusvahendit varieeruvates tingimustes; 5) reageerib adekvaatselt lähtuvalt situatsioonist suhtlemises kasutatavatele tuttavatele vahenditele (sh varieeruvates olukordades); 6) mõistab situatiivseid repliike ja vastab neile oma kogemuste ja suhtlemisvahendite valdamise (sh kõne arengu) taseme piires; 7) teatab arusaadavalt oma vajadustest (sh soovist kontakti astuda) keelelisi ja/või alternatiivseid vahendeid kasutades 8) säilitab tähelepanu harjumuspärasel tegevuses (mõnest osatoimingust koosnevahel); 9) reageerib ja vastab adekvaatselt arusaadavatele korraldustele; 10) sooritab eneseteeninduseks vajalikke toiminguid omandatud oskuste piires iseseisvalt.

Õppekorraldus hooldusõppes

Õpetus jaguneb tegevusvaldkondadeks, mis realiseeritakse praktiliste tegevuste käigus.

Hooldusõppe puhul lähtume iga õpilase arengutasemest ja õppekavas fikseeritud tegevusvaldkondadest kolmel tasandil. Igale õpilasele koostame individuaalse õppekava. Õppe- ja arendustegevused planeerime tegevusvaldkonniti. Kogu õpe võib toimuda üleminekuga ühelt arengutasemelt teisele või ainult ühe arengutaseme piires.

Õppetegevust korraldame üldjuhul õpperühmadena, kus arvestame iga õpilase arengutaset ja individuaalsust ning tagame individuaalse lähenemise. Õppetegevust viivad läbi õpetaja ja abiõpetaja.

Lapsevanema poolt hiljemalt 9. klassi esimesel poolaastal esitatud põhjendatud taotluse alusel võib õppenõukogu otsusega pikendada õpilase õppeaega kahe õppeaasta võrra kuni 20 nädalatunni ulatuses igal õppeaastal. Täiendavate õppeaastate kohustuslike ja valikainete kohta koostatakse jätkuvalt õpilasele individuaalne õppekava.

Tunnijaotusplaan hooldusõppes

	Õppetunde nädalas	
Tegevusvaldkonnad	I arengutase	II arengutase
Motoorika	5	5
Kommunikatsioon	5	5
Sotsiaalsed oskused	5	5
Kognitiivsed oskused	5	5
Kokku	20	20

Hindamine hooldusõppes

Õppimise potentsiaalne edukus sõltub hooldusõppel oleva õpilase intellektipuude sügavusest ja lokaalsete anatoomiliste kahjustuste esinemisest, reaalne edukus on seotud tema individuaalseid iseärasusi arvestava õpikeskkonnaga. Õpilasel peab olema võimalus saada kohe konkreetne positiivne hinnang jõukohases tegevuses osalemise kohta.

Pädevuste saavutatud taset hinnatakse kahel viisil:

- 1) toimingu sooritamisega kaasnev või sellele vahetult järgnev emotsionaalne hinnang, mille põhieesmärk on motiveerida õpilast osalema tegevuses ja täitma jõukohaseid lihtsaid ülesandeid;
- 2) suuline või kirjalik hinnang õpilasega tegutsevate täiskasvanute jaoks.

Hinnang antakse iga õpilase tegevusele ja õpitulemustele lähtuvalt individuaalse õppekava nõuetest ning õpilase tööle, arvestades tema võimeid.

Õpilase arengut hinnatakse järgmiste hinnangutega:

- 1) tuleb toime (TT), võib täpsustada hinnangutega „tuleb hästi toime“ (THT), „tuleb rahuldavalt toime“ (TRT);
- 2) tuleb toime abiga (TTA), võib täpsustada hinnangutega „tuleb toime sõnalise abiga“ (TTS), „tuleb toime näidise või eeskuju järgi“ (TTN/TTE), „tuleb toime koostegevuses“ (TTK), „tuleb toime füüsilise abiga“ (TTF);
- 3) ei tule toime (ETT).

Hinnang „ei tule toime“ viitab vajadusele muuta individuaalset õppekava ning seda ei kasutata kokkuvõtval hindamisel.

Pedagoog eesmärgistab iga õpilase potentsiaalsesse arenguvalda kuuluvad ülesanded individuaalses õppekavas ja teeb lapse arengu kohta märkmeid. Vajaduse korral korrigeeritakse individuaalses õppekavas püstitatud ülesandeid õppeaasta jooksul.

Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

Karolini kooli arengu seisukohalt oluliste otsuste tegemisse on kaasatud kooli pidaja MTÜ TLPK liikmed, TLPK nõukogu ning lasteaia, kooli ja huvikooli personal. Neid, keda otsused puudutavad, kaasatakse nende tegemise protsessi – sh ka teabe jagamisega asutuse infokanalites (eelkõige meililistid) ning arenguestluste ja koosolekute kaudu.

Väärtuspõhise koolikultuuri osaks on varajane reageerimine tekkivatele suhtlusprobleemidele ning konfliktide ennetamine, kaasates klassiõpetajaid, tugispetsialiste ning lapsevanemaid.

Töötajate omavahelises suhtluses kehtib põhimõte, et kõik probleemid töökeskkonnas on tõised probleemid. Arengu- ja koostöövestlused peetakse töötajatega kaks korda õppeaastas ning nende käigus kogutud andmed on aluseks sisehindamisele ja edasiste tegevuste kavandamisele.

Õpetajate igapäevane koostöö väljendub õppetöö läbiviimise ühises planeerimises ja hindamises, kasutatakse koostöist õppimist ja õpetamist (sh õpetajate koostöötundi).

Õpetajate koosolekud toimuvad vajaduspõhiselt ja temaatiliselt, sisekoolitused on planeeritud töötaja pere- ja eraeluga arvestavalt.

Töö- ja tunnustamise korraldus on kirjeldatud dokumentides „Tartu Luterliku Peetri Kooli töösisekorraeeskiri” ja „Tartu Luterliku Peetri Kooli töötajate tunnustamise kord”. Senist korraldust analüüsitakse töötajaid kaasates õppeaastate vahetumisel.

Õpetajate töökava koostamise põhimõtted

Õpetaja koostab oma töökavad õppekava üldosa ja ainekava(de)/tegevusvaldkondade alusel, lähtudes õppeaasta üldtööplaanist ning koostöisest õpetamisest (kolleegi(de)ga jagatud tunnikoormusest).

Õpetaja planeerib töökavas õppetegevusi, meetodeid, vahendeid ja hindamist ainekavas esitatud õpitulemuste saavutamiseks. Kooli väärtused, üldpädevused ja läbivad teemad on lõimitud töökavadesse kogu õppeaasta vältel (vastavalt teemale vm).

Töökava on õpetaja isiklik õppetegevuse planeerimise alus, millest lähtuvalt on õpitulemused, hindamiskriteeriumid- ja meetodid esitatud e-päevikus Studium ning nähtavad õppijatele

kogu õppeperioodi vältel. Koostöötunni puhul kavandatakse ühine töökava ja seatakse vastavad õpitulemused ja hindamiskriteeriumid.

Õppekava uuendamine ja täiendamine

Kooli õppekava uuendamine ja täiendamine on pidev protsess, milles osalevad kõik õppe- ja kasvatustöö alal töötavad isikud ning juhtorganite liikmed. Karolini kooli õppekava uuendamise ettepanekuid võivad teha kõik koolikogukonna liikmed hiljemalt õppetöö lõpuks (mai-juuni). Õppeaasta lõpuks (augustis) vaadatakse läbi kõik õppeaasta jooksul ja lõpus tehtud muudatusettepanekud. Parandused ja täiendused tehakse õppekavas uue õppeaasta alguseks (1. septembriks). Õppekava uuendamisel arvestatakse aegsasti ka seadusandlike muudatustega. Õppekava muudatused kooskõlastatakse seaduses ettenähtud korras õppenõukogu, TLPK nõukogu ja õpilasesindusega. Õppekava muudatused kinnitab kooli pidaja üldkoosolek.